

PARAZITISMUS V ŘÍŠI ROSTLINNÉ

Hanka

ROSTLINY JAKO PARAZITI

- cca 7 000 druhů

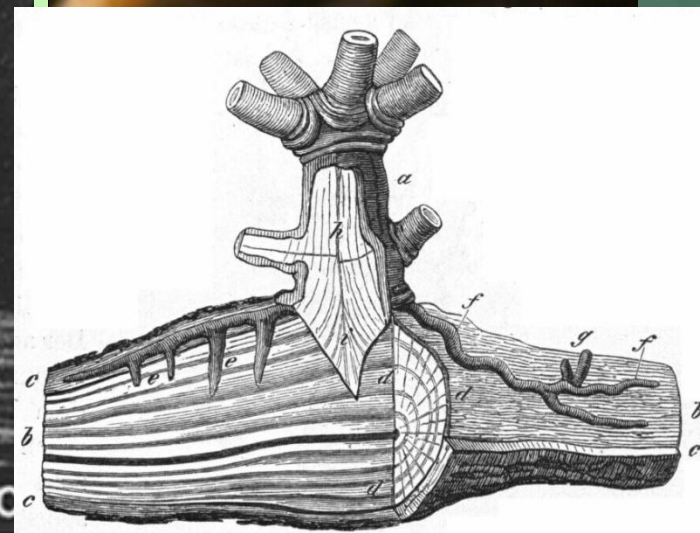
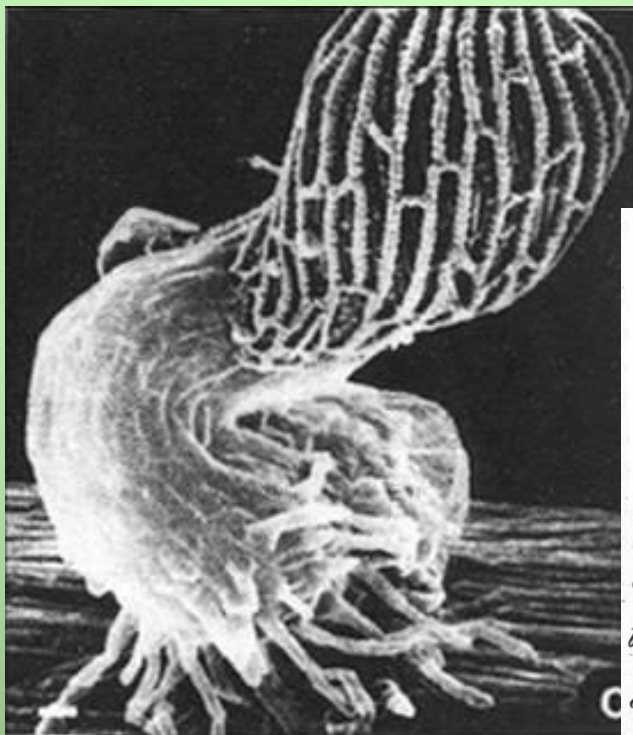
HOLOPARAZITI (úplní paraziti)	HEMIPARAZITI (poloparaziti)
- organické i anorganické látky	- voda a minerální látky
- haustoria primární	- primární nebo sekundární
- nemají chlorofyl	- fotosyntetizují
- haustoria do floému a xylému	- pouze do xylému
- množství malých semen	- velká semena

- kořenoví × stonkoví
- mykoheterotrofie

HAUSTORIA

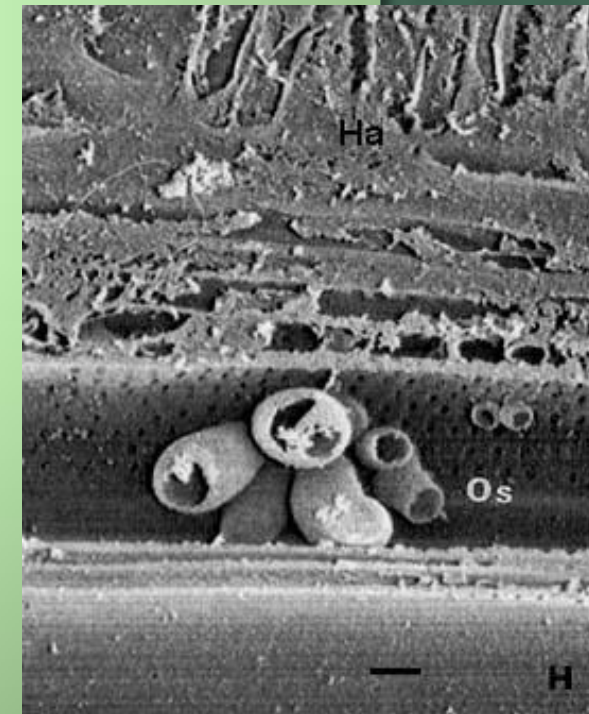
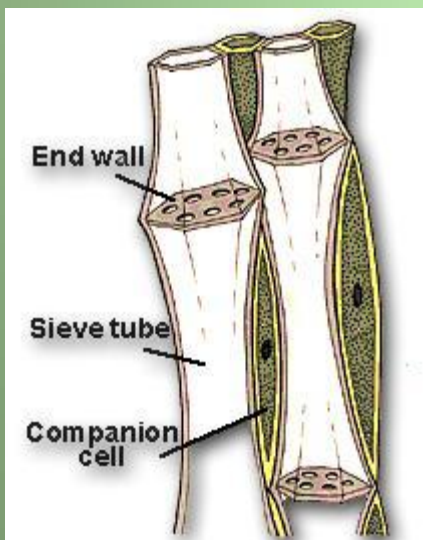
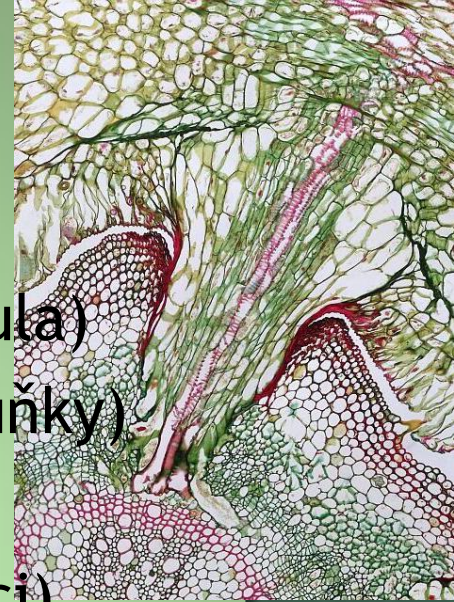
česky sajidla

- primární (vznik již při klíčení, u obligátních parazitů)
- sekundární (vznik na fungujícím kořenovém systému)

HAUSTORIA

- napojení na **xylém**:
 - a) pasivní (přes buněčnou stěnu × přes oskula)
 - b) aktivní (transferové parenchymatické buňky)
- napojení na **floém**:
 - a) přes kontaktní buňku (objímající sítkovici)
 - b) pomocí sítka (vznikne v boční stěně sítkovice vlivem působení parazita)

SANTALACEAE - SANTÁLOVITÉ

jmelí bílé (*Viscum album*) - 3 poddruhy

Viscum album subsp.
album

Viscum album subsp.
austriacum

Viscum album subsp.
abietis

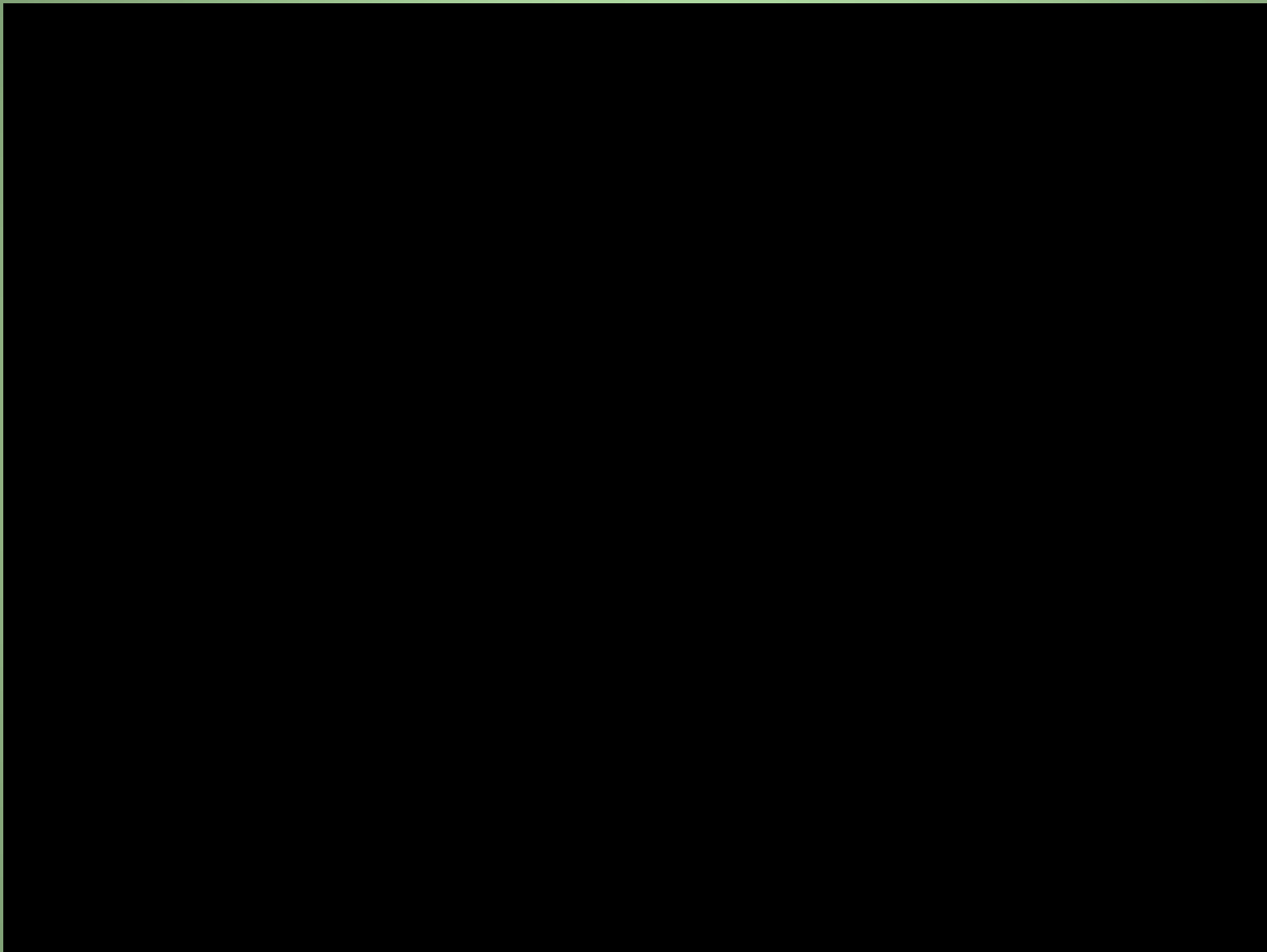
pravé

borovicové

jedlové

<http://www.youtube.com/watch?v=89gdG6x3cog>

LORANTHACEAE - OCHMETOVITÉ

ochmet evropský (*Loranthus europaeus*)

Nuytsia floribunda - the Christmas Tree

LORANTHACEAE - OCHMETOVITÉ

Amyema pendulum & *Eucalyptus pauciflora*

Amyema cambagei & *Casuarina tortuosa*

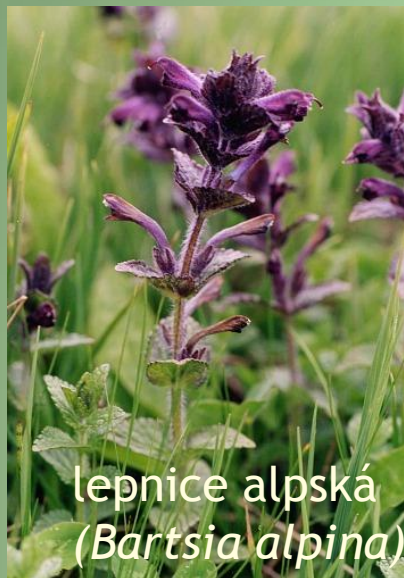

Dendrophthoe homoplastica & *Eucalyptus shirley*

listová mimeze
- ochrana před herbivory
- adaptace k shodnému
mikroklima

OROBANCHACEAE - ZÁRAZOVITÉ

světlík lékařský
(*Euphrasia rostkoviana*)

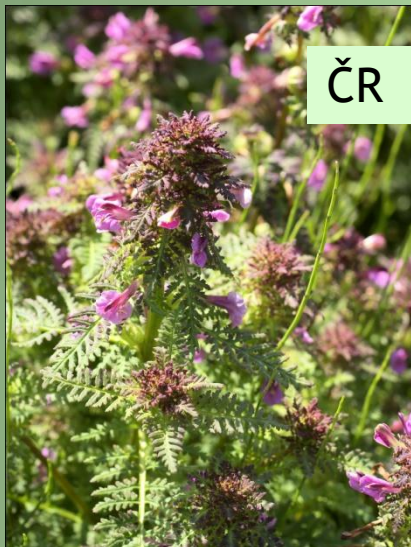

Robin Hood
našich luk

OROBANCHACEAE - ZÁRAZOVITÉ

všivec (*Pedicularis*)

ČR

v. bahenní (*P. palustris*)

Skandinávie

P. flammea

S Sev. Am.

Bumble-bee Flower (*P. lanata*)

NPR Porážky

v. statný (*P. exaltata*)

Indian Warrior (*P. densiflora*)

Sev. Am.
medicínské užití:
relaxace
kosterních svalů

Little elephant's head (*P. groenlandica*)

Asie

P. longiflora

OROBANCHACEAE - ZÁRAZOVITÉ

Striga sp. - parazit kulturních plodin

upír v rouše
čarodějnice

Striga gesnerioides
na bobovitých
(*Fabaceae*)

Striga asiatica
na kukuřici (*Zea mays*)

Striga hermonthica
na čiroku (*Sorghum bicolor*)

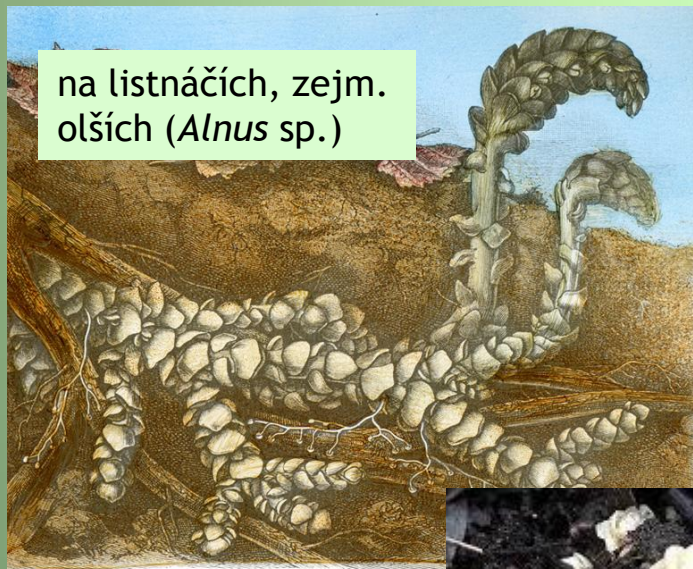

biologická zbraň -
nevadlec hřebenitý
(*Celosia argentea*)

OROBANCHACEAE s. str. - ZÁRAZOVITÉ

- značná hostitelská specifita
- semena s mnohaletou klíčivostí (klíčí do vzdálenosti 3 mm od hostitelského kořínku)

na listnáčích, zejm.
olších (*Alnus* sp.)

podbílek šupinatý
(*Lathraea squamaria*)

na svízeli
(*Galium* sp.)

záraza hřebíčková
(*Orobanche caryophyllacea*)

orobos = čočka, bob
anchó = rdousit, škrtit

BALANOPHORACEAE - HLIVENCOVITÉ

pantropické

myrmekochorie

- ze semene protokorm (nediferencované parenchymatické pletivo) - produkce hormonů, do parazita proniká hostitelský kořen (!)

dvoudomé

Austr.

Balanophora fungosa

Brazílie

Scybalium fungiforme

Costa Rica, Peru

Helosis cayennensis

JZ Afr.

Thonningia sanguinea

J. Am.

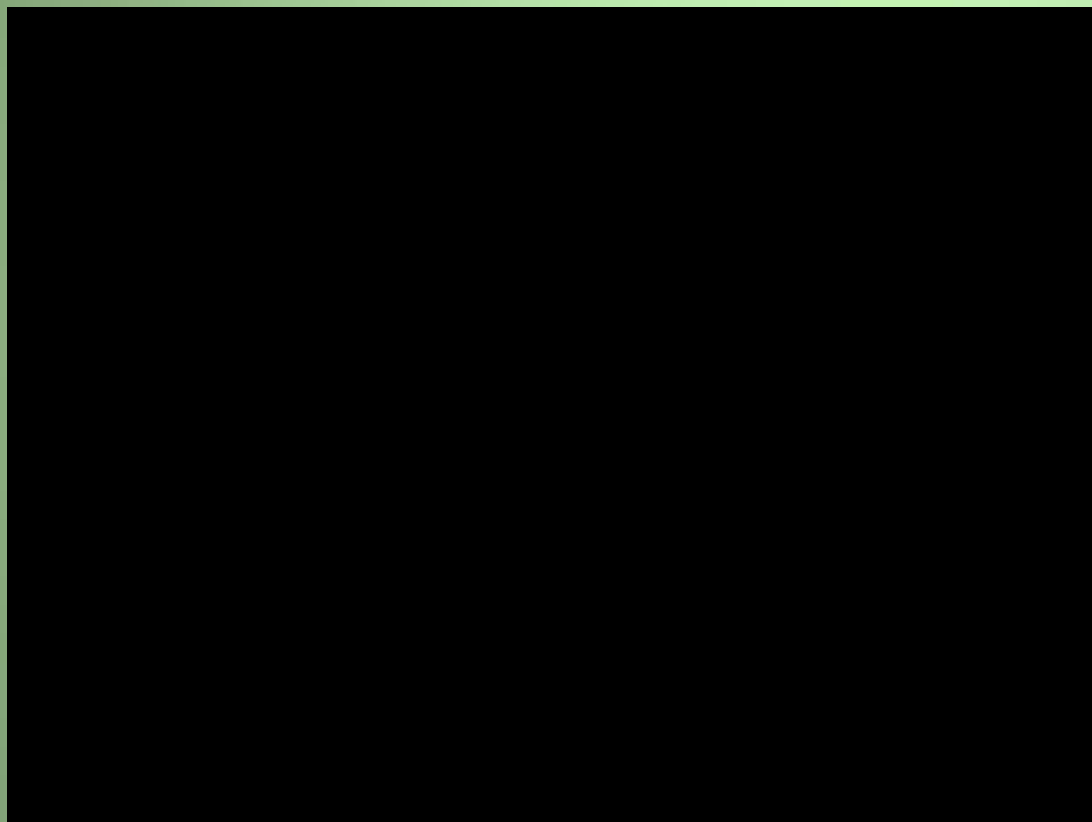

Lophophytum leandrii

CUSCUTACEAE- KOKOTICOVITÉ

v rámci *Convolvulaceae* - svlačcovitých

- hostitele aktivně hledají

kokotice (*Cuscuta pentagona*) & lilek rajče (*Solanum lycopersicum*)

<http://www.youtube.com/watch?v=tZpjKemWalk>

kokotice evropská
(*Cuscuta europaea*)

na kopřivě
(*Urtica
dioica*)

přenos patogenů
(viry, *Phytoplasma*)

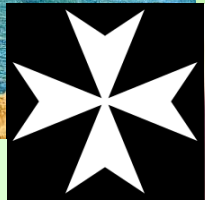
CYNOMORIACEAE

- monotypická čeleď, nejblíže příbuzné jsou růžovité (*Rosaceae*) ?!

na řečiku lentišku
(*Pistacia lentiscus*) a
myrtě obecné (*Myrtus
communis*)

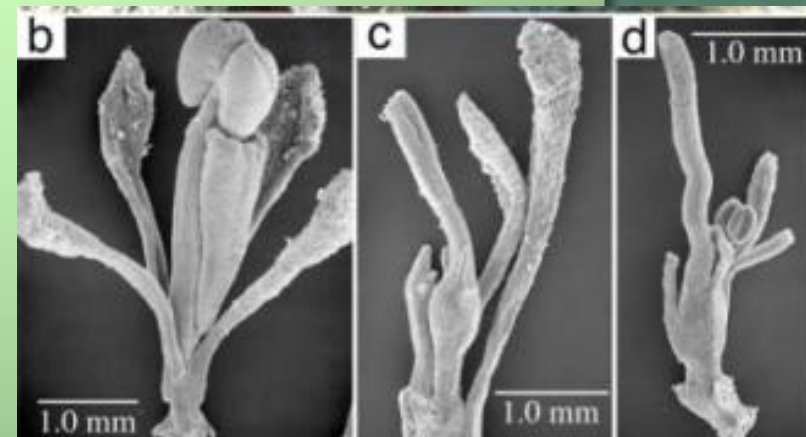

Fungus rock na Maltě
střežená řádem
Maltézských rytířů od
roku 1746

na úplavici...

Malta Fungus
(*Cynomorium coccineum*)

HYDNORACEAE

- řád Piperales

Prosopanche americana

This is *Hydnora africana*, a parasitic plant native to Africa. Most of the plant grows underground, but this fleshy flower emerges and gives off a smell of feces. This attracts dung and carrion beetles, the plants natural pollinators. Once the beetle has entered the plant it closes itself up and traps the beetle inside for a brief period.

APODANTHACEAE

- vytváří ve floému i xylému hostitele něco na způsob mycelia

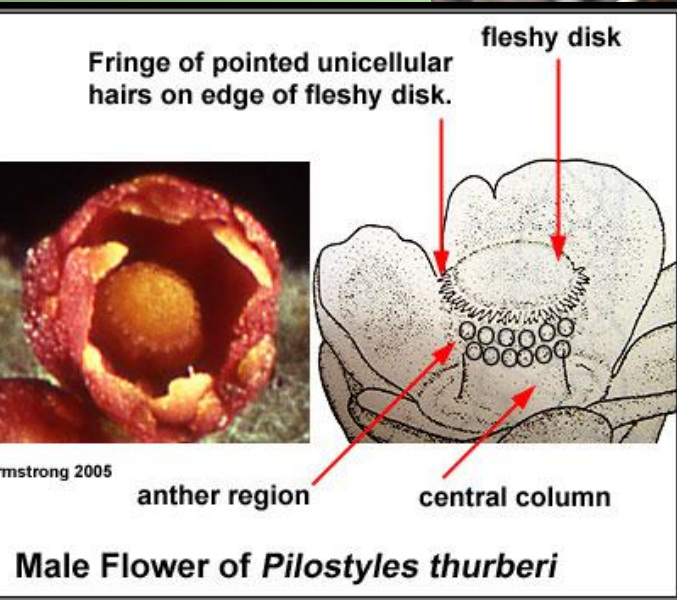
na bobovitých
(*Fabaceae*)
pouštních oblastí

Pilostyles sp.

Afrika

Berlinianche sp.

Armstrong 2005

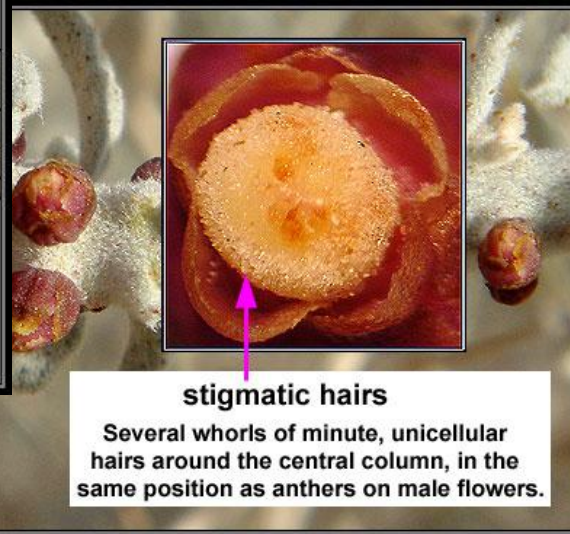
anther region

central column

Male Flower of *Pilostyles thurberi*

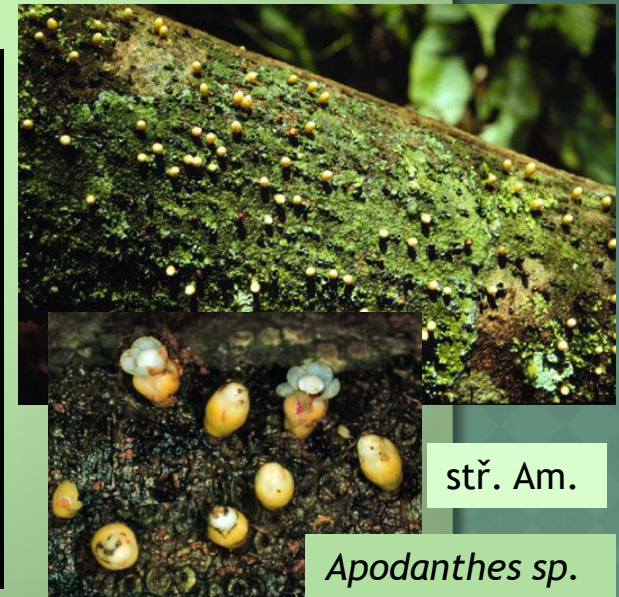
dvoudomé

© W.P. Armstrong 2005

stigmatic hairs

Several whorls of minute, unicellular hairs around the central column, in the same position as anthers on male flowers.

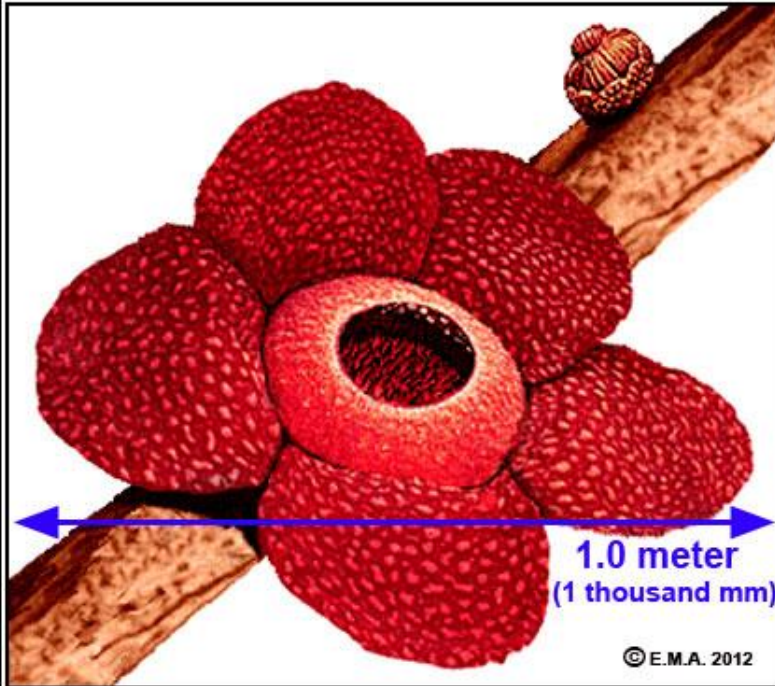

stř. Am.

Apodanthes sp.

APODANTHACEAE

- tradičně řazeni do *Rafflesiaceae*, dnes příbuzní begoniím (*Begoniaceae*)

Rafflesia arnoldii (*Rafflesiaceae*)

1. Endoparasite that grows inside the stem of a Malaysian vine (*Tetrastigma*).
2. The only part of this flowering plant that emerges from host stem is the huge flower.

These two parasitic flowering plants were once placed in the same family *Rafflesiaceae*.

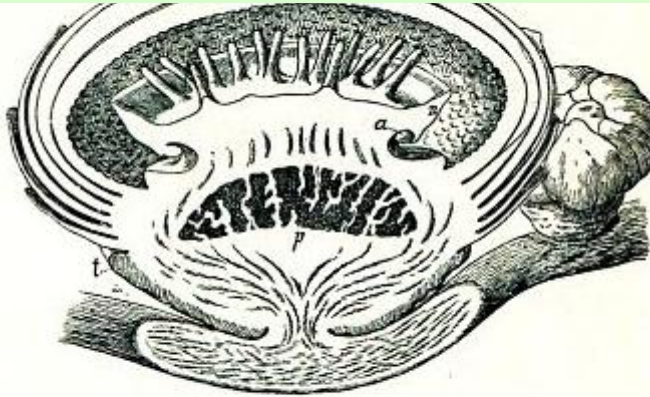
Pilostyles thurberi (*Apodanthaceae*)

1. Endoparasite that grows inside the stem of desert dyeweed (*Psoralea argemone*).
2. The only parts of this flowering plant that emerge from host stem are the minute flowers.

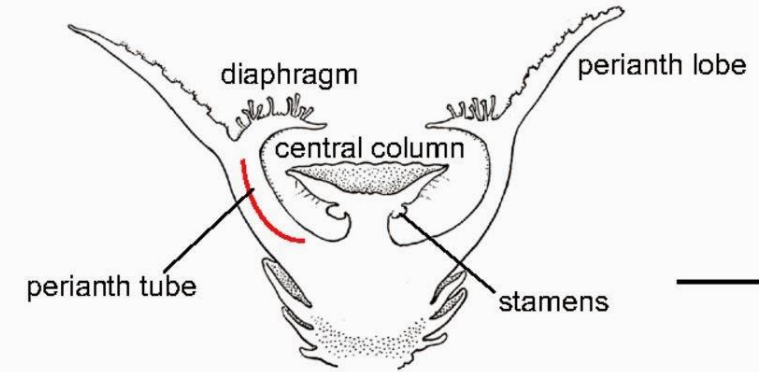
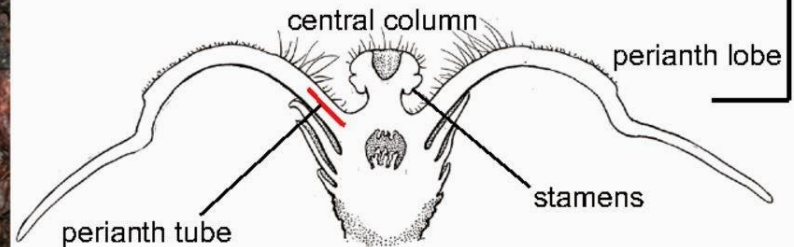
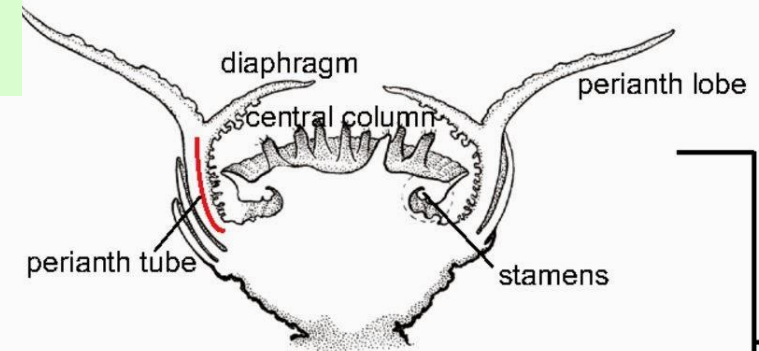
RAFFLESIACEAE - příbuzné pryšcovitým (*Euphorbiaceae*)

nejmenší *Rafflesia* má květ o průměru 9 až 22 cm (*R. baletei*)
největší přes metr (prý až 1,4 m - *R. arnoldii*)

568. Podélný řez rafflesii, rostlinou pestíkovou.

na révovitých (*Vitaceae*)

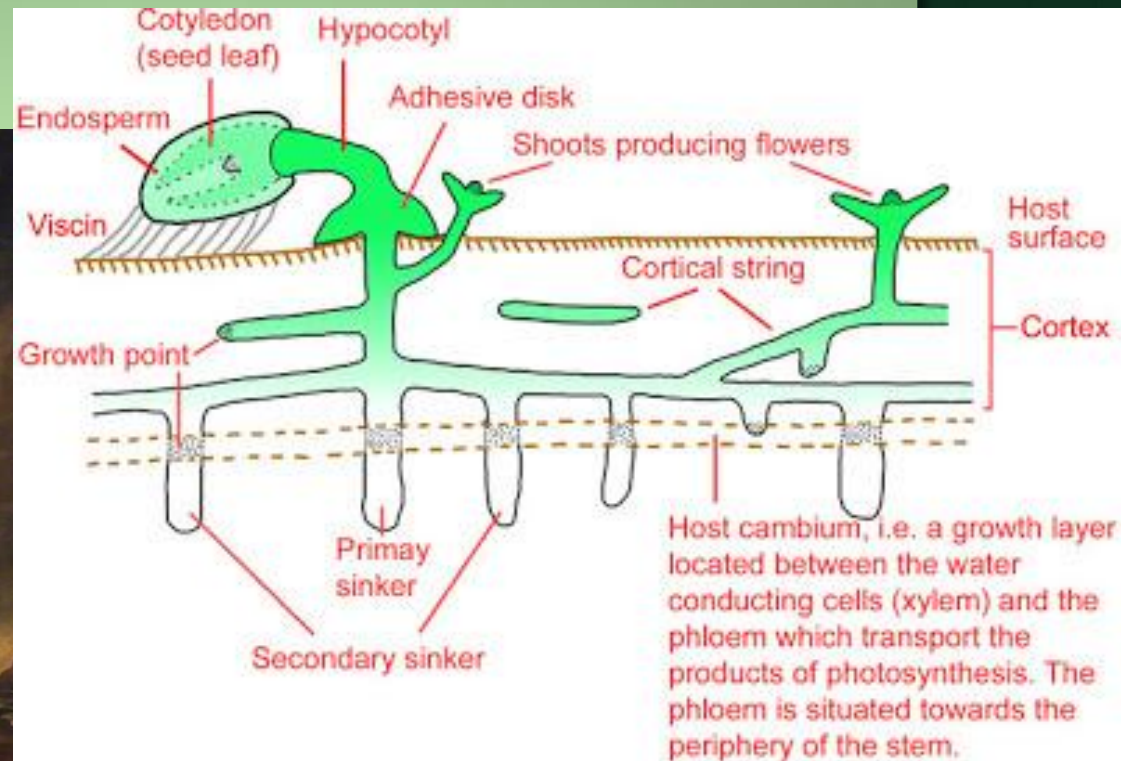

šířena kopytníky ?

RAFFLESIACEAE

Sir Thomas Stamford Raffles (1781 - 1826)
britský státník, zakladatel Singapuru

Rafflesia pricei

MYKOHETEROTROFIE

- rostliny parazitují na houbách, které mutualisticky žijí na kořenech okolních rostlin
- mykorrhiza: houba dává fosfor, dusík a vodu
kytka dává asimiláty (cukry a aminokyseliny)
- houba jako prostředník
- hranice mezi mykorrhizou a mykoheterotrofií mnohdy tenká

i takto může vypadat orchidej...

Rhiantella gardneri

hnílák smrkový (*Monotropa hypopitys*)

ZDROJE CITOVANÉ A DOPORUČENÉ

- 1) prezentace Parazitické a poloparazitické rostliny Jiřího Jirouta
<http://slideplayer.cz/slide/2424859/>
- 2) přednáška Daniela Stančíka z praktika tropické botaniky
<http://botany.natur.cuni.cz/stancik/VYUKA/TROPY/a-PPT-TROPICKABOTANIKA/tropy7/player.html>
- 3) Milan Štech a kol., Rostliny jako paraziti, Živa 5/2010
<http://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/rostliny-jako-paraziti.pdf>
- 4) Web věnovaný parazitickým rostlinám - přehled jednotlivých čeledí
<http://www.parasiticplants.siu.edu/ListParasites.html>
- 5) článek Introduction to Parasitic Flowering Plants
<http://www.apsnet.org/edcenter/intropp/PathogenGroups/Pages/ParasiticPlants.aspx>
- 6) článek o rodu *Pilostyles* (a *Rafflesia*)
<http://waynesword.palomar.edu/ploct98.htm>

The Grassland Times

20 May 2011

Hemiparasite superhero brings balance to local Grassland

Local meadow flowers and herbs can breathe a sigh of relief after hemiparasite superhero **Yellow Rattle** brings an aggressive species of grass down in a meadow just outside Galway city. (story continued on page 4)

<http://latch-on.blogspot.cz/p/science-behind-it.html>